

BILTEN APOSO

*siječanj/januar 2022. do
prosinac/decembar 2022.*

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO,
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

*Kratki pregled aktivnosti
Agencije za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje
za 2022. godinu*

SADRŽAJ

Uvodna riječ - ravnateljica Agencije Maja Stojkić.....	2
Novi koraci ka reformi obrazovanja	3-6
Pripreme za provedbu međunarodnih IEA studija.....	7
Regionalni susret Dinarik skupine za TIMSS istraživanja.....	8
Regionalno unapređenje kvalitete obrazovanja i obuke	8
Suradnja timova ERASMUS+ projekata	9
Državna konferencija EPALE 2022.....	10
Osma godišnja eTwinning konferencija.....	11-12

UVODNA RIJEČ

Pregled događaja u retrospektivi često započinjemo s frazom – Iza nas je veoma turbulentna godina, međutim istina je kao su neke godine ipak turbulentnije od drugih.

Godina na izmaku počela je u znaku borbe protiv korona virusa, nastavila se ratnim sukobom Rusije i Ukrajine, a završila tako da u 2023. godinu ulazimo sa statusom kandidata za EU.

Sve navedeno ipak nije toliko utjecalo na rad Agencije koliko neusuglašenost političkih odluka vezanih za sudjelovanje naše države u međunarodnim studijama.

Odluka Predsjedništva BiH o sudjelovanju naše države u međunarodnim istraživanjima pristigla je u trenutku kada je većina rokova za potpisivanje ugovora o njihovoj provedbi službeno istekla.

Trebalo je čekati odluke i političke pregovore, usuglašavanje i koordiniranje obrazovnih vlasti oko provedbe međunarodnih studija kako bi Agencija uopće mogla započeti pripremu i provedbu dodijeljenog joj posla.

Čekanje i neizvjesnost prolongirali su naše rokove, mijenjali planove i dinamiku provedbe

aktivnosti te „razvlačili“ naše i onako oskudne ljudske i financijske resurse, ali .. Misija Agencije ostala je nepromijenjena!

Naš doprinos kvaliteti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i procesa cjeloživotnog učenja, kao i konkurentnosti obrazovnih sustava BiH na međunarodnom planu, očituje se kroz čitav niz novih dokumenata čija je svrha podizanje kvalitete nastavnog procesa, odnosno njegovo preusmjeravanje na izgradnju učeničkih kompetencija i osposobljavanje učenika za stjecanje i primjenu znanja.

Cjelokupni proces zahtijevao je intenzivnu suradnju s aktivnim praktičarima i konzultantima iz nastavnog procesa koji su nas podržali u izradi dokumenata koji će pomoći nastavnicima u kreiranju obrazovnog okruženja koje podržava proces učenja i razvoja svakog učenika. Svima njima iskreno se zahvaljujemo na podršci i partnerstvu, kao i sjajnom poslu koji smo zajedno obavili. Veselimo se daljnjoj suradnji i uspjesima koje nosi nova godina.

Novi koraci ka reformi obrazovanja

- **Smjernice za implementaciju Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje definirane na ishodima učenja**

Dokument je objavljen u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, broj 4/22 te je od 28. siječnja/januara 2022. godine dostupan široj javnosti!

Pri izradi dokumenta Agencija je nastojala ukazati na vrijednosne postulate koji iskazuju čemu treba težiti i što treba predstavljati okosnicu pri kreiranju suvremenih, humanistički orijentiranih predškolskih kurikula. Smjernice trebaju pomoći svima koji su uključeni u proces reforme u razvoju i usklađivanju postojećeg kurikula za rani predškolski odgoj i obrazovanje sa Zajedničkom jezgrom cjelovitih razvojnih programa definiranom na ishodima učenja, kao i u unaprjeđivanju ostalih elemenata odgoja i obrazovanja.

- **Standardi učeničkih postignuća za tjelesno i zdravstveno područje**

Po prvi put u Bosni i Hercegovini definirani su Standardi učeničkih postignuća za tjelesno i zdravstveno područje za kraj trećeg, šestog i devetog razreda osnovnog te kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja.

Definirani standardi predstavljaju instrument za podizanje kvalitete nastavnog procesa, učenja i podučavanja istovremeno predstavljajući „alat“ za praćenje i mjerenje definiranih ishoda učenja.

Korištenjem usvojenih Standarda stvaraju se uvjeti za uspostavu funkcionalnog sustava tjelesnog i zdravstvenog obrazovanja, kao i

preduvjeti za izgradnju nove paradigme koja je temelj za razvoj „tjelesne pismenosti“ i sveobuhvatan povratak „TJELESNOJ KULTURI“.

Nastavnik će na temelju usvojenih Standarda znati kako i na koji način motivirati učenike za svladavanje novih znanja i vještina, ali će istovremeno i učenici razviti svijest o tome što mogu, znaju i žele ostvariti kako bi bili uspješniji u ostvarivanju vlastitih ciljeva. Učenici će, također, dobiti priliku za stjecanje motoričkih i teorijskih znanja kao i odgojnih vrijednosti i zdravih navika koje će kasnije moći i samostalno primjenjivati u svakodnevnom životu.

Novi koraci ka reformi obrazovanja

• Standardi učeničkih postignuća za tehniku i IT

kao i u slučaju prethodno spomenutih dokumenata, cjelokupni proces definiranja *Standarda učeničkih postignuća za područje tehnike i IT tehnologije* također je zahtijevao intenzivnu suradnju s aktivnim praktičarima i konzultantima iz nastavnog procesa te provođenje javnih rasprava.

Razvoj i primjena navedenog standarda u školama omogućit će stvaranje zajedničke vizije o očekivanoj razini kvalitete i kvantitete znanja i vještina za područje tehnike i IT tehnologije koje učenici trebaju steći na završetku određene razine obrazovanja.

Standardi za područje tehnike i IT tehnologija, osim što pružaju osnovu na temelju koje se procjenjuje uspjeh učenika u postizanju očekivane razine postignuća, predstavljaju i ključni alat u uspostavljanju, komuniciranju, ispunjavanju i procjeni učeničkih postignuća povezanih s tehnikom i IT tehnologijom u školama.

• Standardi učeničkih postignuća za prvi strani jezik

Standardi učeničkih postignuća za prvi strani jezik razvijeni su na temelju ZJNPP-a za strane jezike definirane na ishodima učenja, koja se oslanja na Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ).

Standardi su izrađeni u skladu sa jezičnim razinama, u rasponu od razine A1 (kraj šestog razreda osnovnog obrazovanja) do razine B2+ (gimnazija), a isti pristup korišten je i kod razvoja ishoda učenja u ZJNPP.

Općenito, primjena standarda učeničkih postignuća u nastavnoj praksi omogućava

efikasniji i kvalitetniji obrazovni rad, pouzdanije vrednovanje rezultata, objektivnost školskog ocjenjivanja, kao i usporedivost školskih ocjena.

Osim prethodno predstavljenih standarda, Agencija je u prethodnom razdoblju definirala standarde učeničkih postignuća iz matematike, materinskog jezika i prirodnih znanosti, čime je obuhvatila sve one predmete na koje je stavljen naglasak u međunarodnim istraživanjima, a završila je i standarde učeničkih postignuća za povijest.

Svi dokumenti dostupni su na službenoj web stranici Agencije www.aposo.gov.ba.

STANDARDI KVALITETE RADA PREDŠKOLSKIH USTANOVA

Definirani *Standardi kvalitete rada predškolskih ustanova* obuhvaćaju šest oblasti kvalitete koje pokrivaju sva područja djelovanja i funkcioniranja predškolske ustanove - Okruženje predškolske ustanove; Kurikulum; Osoblje, Kadar predškolske ustanove; Upravljanje, Rukovođenje i financiranje; Građenje partnerstva te Praćenje i vrednovanje.

Dokument sadrži ukupno 25 standarda i 274 indikatora u šest oblasti koje čine cjelovitu sliku i okvir kvalitete rada predškolske ustanove. Standardi objedinjuju dokaze istraživanja i evaluacija o kvalitetnim pristupima i praksama u kontekstu institucionalnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Također, oni predstavljaju rezultat opsežne ekspertize, istraživanja, široke stručne podrške i pregleda literature koja se odnosi na temu kvalitete u predškolskom odgoju i obrazovanju u svijetu, Europskoj uniji i kod nas, iz tri različita međusobno povezana aspekta: obrazovne politike, prakse i istraživanja.

Agencija je *Standarde kvalitete rada predškolskih ustanova* predstavila tijekom okruglog stola održanog u Sarajevu pod nazivnom *Unaprjeđenje kvalitete predškolskoga odgoja i obrazovanja – preporuke iz međunarodnih istraživanja u obrazovanju*.

Novorazvijeni standardi zanimanja

Agencija za predškolsko, osnovno I srednje obrazovanje kroz svoj rad i djelovanje promovira diferencirani pristup razvoju kurikuluma u srednjem strukovnom obrazovanju. Diferencijalni pristup temelji se na ishodima učenja, a započinje razvojem standarda zanimanja i standarda kvalifikacija koji predstavljaju osnovu za razvoj NPP-ova, odnosno programa obuke.

U prethodnom razdoblju, Agencija je razvila novi standard zanimanja **Automehatroničar**, dok je u okviru regionalnog projekta "Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja i obuke u zemljama Jugoistočne Europe", čiji je bosanskohercegovački partner, razvijen standard zanimanja i kvalifikacija **Agrotehničar organske i tradicionalne proizvodnje** kao i regionalni **Standard kompetencija za eksterne evaluatore**.

*Enhancements in quality of education and training in SEE – EQET SEE

Standard zanimanja je osnova za razvoj kurikuluma u srednjem strukovnom obrazovanju. To je popis zahtijevanih stručnih kompetencija (znanja i vještina) koje su potrebne za obavljanje radnih aktivnosti u konkretnom zanimanju. Svi razvijeni standardi zanimanja i kvalifikacija dostupni su na službenoj web stranici Agencije.

PRIPREME ZA PROVEDBU MEĐUNARODNIH IEA ISTRAŽIVANJA

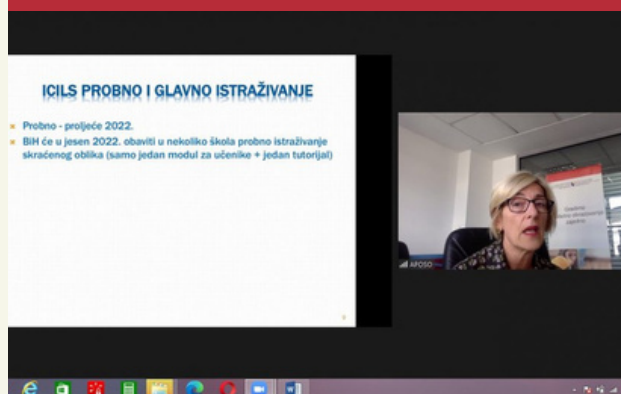
Unatoč velikom kašnjenju s donošenjem odluke Predsjedništva BiH o sudjelovanju naše države u međunarodnim istraživanjima Agencija je, uloživši izvanredne napore, počela provoditi pripreme radnje za provedbu studija TIMSS2023 i ICILS 2023 Međunarodnog udruženja za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA).

Tim za međunarodna istraživanja Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je, u srpnju mjesecu, sudjelovao na dvodnevnoj obuci u Beogradu gdje se upoznao s izazovima i poteškoćama provedbe probnoga digitalnog TIMSS istraživanja u Srbiji

(eTIMSS 2023) te prikupio iskustva o cjelokupnim izmijenjenim procedurama eTIMSS-a.

Tim je potom, u rujnu, održao i prvi sastanak s koordinadorima za međunarodna istraživanja iz ministarstava obrazovanja i Odjela za obrazovanje Brčko distrikta BiH.

Spomenuti sastanak organiziran je online s ciljem predavljanja osnovnih informacija vezanih uz TIMSS 2023 i ICILS 2023 te dogovora o obvezama i načinu suradnje koordinadora i Agencije u cilju osiguranja visokih standarda u provedbi istraživanja.

REGIONALNI SUSRET DINARIK GRUPE ZA TIMSS ISTRAŽIVANJA

U rujnu 2022. godine, upriličen je susret predstavnika IEA, Međunarodne asocijacije za evaluaciju učeničkih postignuća i Dinarik grupe za TIMSS istraživanje Dinarske regije koji se proteže od Slovenije preko Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Albanije i Kosova*. Domaćin susreta bila je Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Svrha ovog regionalnoga događaja je jačanje međunarodne suradnje unutar Dinarik grupe na području realizacije međunarodnih istraživanja koje vodi IEA.

Naime, suradnjom institucija koje provode TIMSS istraživanje u okviru Dinarik regije, nastalo je Regionalno izvješće *Dinaric perspectives on TIMSS 2019 – Teaching and Learning Mathematics and Science in South-Eastern Europe*. Publikacija je nastala pod pokroviteljstvom IEA i Europske komisije, a na inicijativu institucija iz regije, s engleskog je prevedena na regionalne jezike kako bi postala dostupnija zainteresiranim stranama u obrazovnim sustavima Dinarik regije. Izvješće će uskoro biti dostupno u elektronskoj formi i na web stranici Agencije.

- Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i sukladna je Rezoluciji 1244 i Mišljenju Međunarodnoga suda pravde o deklaraciji o neovisnosti Kosova.

REGIONALNO UNAPREĐIVANJE KVALITETE OBRAZOVANJA I OBUKE

Agencija za predškolsko osnovno i srednje obrazovanje lokalni je partner regionalnog projekta *Unapređenje kvalitete obrazovanja i obuke u zemljama Jugoistočne Europe* (EQET SEE). Osnovni cilj ove suradnje je razvoj regionalnih standarda zanimanja/ standarda kvalifikacija kao i unaprjeđenje kvalitete obrazovanja i obuke.

U okviru prve komponente projekta EQET SEE razvijen je standard zanimanja *Agrotehničar organske i tradicionalne proizvodnje*. Metodološki, projekt je realiziran sukcesivno kroz aktivnosti na lokalnoj razini (razina pojedinačne države) i zajedničke aktivnosti šest ekonomija na regionalnoj razini. Sveukupne aktivnosti, po svim fazama razvoja standarda za BiH, koordinirala je Agencija.

Radna skupina stručnjaka za BiH imala je zadatak razviti preliminarni prijedlog standarda koji je potom usuglašen na razini regije s prijedlozima standarda ostalih država sudionica u projektu kako bi na završnome sastanku radne skupine za BiH bio izrađen i konačan prijedlog.

U okviru projektne komponente *Unapređenje kvalitete obrazovanja* EQET SEE projekta razvijen je i regionalni Standard kompetencija za eksterne evaluatore. Regionalna radna skupina, uz podršku eksperta za eksternu evaluaciju institucija u predtercijarnome obrazovanju, g. Hermana Fransena i predstavnici Tajništva ERI SEE, zajednički su radili na prijedlogu dokumenta i usuglasili se oko njegove konačne strukture i sadržaja.

Suradnja timova ERASMUS+ projekata

U 2022. godini program ERASMUS+ proslavio je 35 godina postojanja, a proslavi ovog jubileja pridružili su se i državni eTwinning i EPALE timovi zajedno sa rukovodstvom Agencije.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, kroz rad svojih timova, koji djeluju kao Državne organizacije za podršku (DOP), implementira dva projekta ERASMUS+ programa u Bosni i Hercegovini: EPALE i eTwinning.

Članovi eTwinning i EPALE tima održali su godišnji sastanak u Tesliću 14. 12. 2022. godine kako bi, uz obilježavanje jubileja, napravili i zajednički plan aktivnosti koji će omogućiti bolju podršku EPALE i eTwinning korisnicima u Bosni i Hercegovini tijekom 2023. godine.

Jedna od točaka dnevnoga reda bila je i zajednička promocija ERASMUS+ programa, kao i osiguravanje veće medijske popraćenosti aktivnosti timova unutar ERASMUS + programa. Kako oba projekta ERASMUS + programa imaju svoje ambasadore u cijeloj Europi, kao i u Bosni i Hercegovini, timovi su razgovarali i o povezivanju mreža državnih ambasadora kao o jednoj od mogućih novih aktivnosti.

DRŽAVNA KONFERENCIJA EPALE 2022

Državna konferencija EPALE 2022 na temu **Inicijative o kreativnosti i kulturi u obrazovanju odraslih** održana je u razdoblju od 14. – 15. prosinca 2022. godine u Tesliću. Organizator i domaćin konferencije bila je Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje unutar koje djeluje Državna organizacija za podršku (DOP) EPALE u Bosni i Hercegovini.

Konferencija je okupila preko 50 predstavnika različitih institucija BiH, predstavnika nevladinoga sektora, providera obrazovanja i praktičara iz oblasti obrazovanja odraslih.

Konferencija je imala četiri uporedne teme: mladi odrasli, inovativni pristupi za revoluciju vještina, zajednice koje uče te temu kreativnost i kultura za socijalnu koheziju, na koju je stavljen poseban naglasak prvog dana konferencije.

Sudionici su imali prigodu razmijeniti mišljenja i iskustava o inicijativama u kreativnosti i kulturi u obrazovanju odraslih, istražiti multidisciplinarne ulturne prostore, kao što su knjižnice te saznati o

novim inicijativama i projektima koje implementiraju knjižnice iz zemlje i regije. Primjere dobre prakse prezentirale su gđa Aleksandra Rendić i gđa Lana Šaula, predstavnice Narodne i univerzitetske knjižnice Republike Srpske, kao i g. Bojan Kundačina, koji je između ostalog predstavio i projekt ESSENTIAL koji implementira Knjižnica grada Beograda u Republici Srbiji.

U fokusu drugog dana Državne EPALE konferencije bila je tema komunikacije. Sudionici konferencije imali su prigodu saznati više o Poticajnome komuniciranju u obrazovanju odraslih tijekom plenarnoga izlaganja prof. dr. Aleksandra Bogdanića, redovitoga profesora Katedre za novinarstvo i komunikologiju na Fakultetu političkih znanosti Univerziteta u Banja Luci.

U okviru drugoga dana konferencije, održane su i tri paralelne radionice na temu „Jezik poticajnoga komuniciranja“ gdje je bila mogućnost za upoznavanjem obilježja poticajnoga komuniciranja i njegove primjene u obrazovanju odraslih.

Osma godišnja eTwinning konferencija

Osma godišnja eTwinning konferencija „eTwinning era za zajednička nastavnička djela“ donijela je brojne nove ideje za suradničke eTwinning aktivnosti, nova poznanstva i razmjenu dobrih praksi.

Konferencija je održana početkom listopada u Banja Luci, a okupila je 80 sudionika – eTwinning nastavnika, učenika, ravnatelja škola, predstavnika predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, kao i članove EPALE tima u Bosni i Hercegovini.

Uz redovite eTwinning teme poput predavljanja nove Europske platforme za školsko obrazovanje – ESEP, eTwinninga i održivog razvoja, mogućnosti profesionalnog razvoja kroz korištenje eTwinninga, na dnevnom redu konferencije su bile i teme vezane uz korištenje eTwinninga u

predškolskom odgoju i obrazovanju, eTwinning škole iz snova, 4K vještine (komunikacija, kolaboracija, kritičko mišljenje i kreativnost), kao i formativno ocjenjivanje i eTwinning u obrazovanju budućih nastavnika.

I ova eTwinning konferencija imala je posebno odvojeno vrijeme za nagrađivanje najboljih u eTwinningu. Na temelju glasova članova eTwinning zajednice i posebnih kriterija postavljenih od Centralne službe za podršku, Europske komisije i Državne organizacije za podršku eTwinningu u Bosni i Hercegovini, dodijeljene su nagrade u sljedećim kategorijama:

- najbolji eTwinning ambasador – Nada Sokolović, JU OŠ „Osman Nakaš“ Sarajevo;
- najinovativniji eTwiner – Selma Mahmić, JU OŠ „Kiseljak I“ Bilalovac;
- najistaknutiji eTwiner – Melisa Alić, JU Druga osnovna škola Brčko distrikt BiH;

eTwinereri čiji su projekti nominirani za eTwinning Europsku nagradu:

- Adela Dobrić, JU Obdanište Travnik – eTwinning projekt „Od riječi do priče- kad nešto stvaraš, rasteš“,
- Nada Sokolović, JU OŠ „Osman Nakaš“ Sarajevo – eTwinning projekt „Famous female mathematicians 4“,
- Lejla Hujdur, JU Srednja ekonomska škola Sarajevo – eTwinning projekt „World Savings Day 2020“.

Uz redovne eTwinning nagrade dodijeljene su i zahvalnice za izuzetnu kreativnost i osvojeno prvo mjesto na natječaju „Škola iz snova“ sljedećim učenicima i nastavnicima:

- nastavnicama Evi Rajković i Mirjani Marković i učenicima iz JU OŠ „Bila“,
- profesorici Amri Đapo i učenicama Emini Salihović i Almi Alić iz JU Gimnazija „Ismet Mujezinović“, Tuzla,
- profesorici Lejli Hujdur i učenicama Azri Karišik i Amni Đurđević iz JU Srednja ekonomska škola Sarajevo.

**AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO,
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE**

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje
obrazovanje

Kneza Domagoja b.b.
88 000 Mostar
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 36 329 908
Fax: +387 36 329 908
M: info@aposo.gov.ba
<https://www.facebook.com/>
<https://www.aposo.gov.ba>

Ovaj e-mail ste primili zato što ste nekada
razmijenili e-mail s Agencijom, ostavili svoju
e-mail adresu tijekom sudjelovanja u radnim
skupinama, javnim raspravama, anketi ili vas je
netko od vaših poznanika preporučio i dodao na
mailing listu. Ukoliko ne želite primati Newsletter
odjavite se na:

info@aposo.gov.ba

ili nas kontaktirajte preko naših prethodno
navedenih službenih stranica.